

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 15. 11. 2017
Sayı : 1436

2183

30.10.2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizde yaşanan hayvan hakları ihlalleri ve hayvanlara uygulanan şiddet ve işkence vakalarının araştırılarak gerekli caydırıcı ve önleyici tedbirler ile çözüm yollarının araştırılabilmesi için TBMM içtüzüğünün 104. ve 105. maddeleri ve Anayasa'nın 98. maddesi gereğince bir Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Mehmet Tazel
Seydi Tazel
İbrahim Dadi
Xatun M.V.
Salmuhaliz

Didem ENGİN
CHP İstanbul Milletvekili

ÖZCAN YALINIZ
U.S.A.K.
Ahmet AKIN
BALIKESİR
İrfan BAKIR
ISPARTA

Hayati Telen
Samsun M.V.
Kemalettin ZEYBEK
Samsun M.V.
Onursal ADIGÜZEC
İstanbul
Baris Yarbados
112 B.

Mehmet Arın
Balıkesir M.V.
M.V.

Kadim Durmaz
Tokat M.V.

Tun YUDİT BİŞEN
Menteşe

TACETTİN BAYIR
İZMİR M.V.

Mehmet GÖKDAĞ
Gaziantep Milletvekili

M. Çalıcı

Orhan SARIKAYA

Bursa

Barış KARADELİ
Samsun M.V.

GEREKÇE

24 Haziran 2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen ve 1 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu hayvan hakları konusunda ülkemizdeki ilk kanuni düzenlemedir. İlgili kanun üzerinde sonraki tarihlerde çeşitli değişiklikler yapılmış olmasına rağmen, kanun hayvan haklarını koruma adına ne yazık ki yetersiz kalmaktadır. Hayvanlara kötü muamelenin kanundaki karşılığının yalnızca idari ceza ile sınırlı olması mevzuatın caydırıcı olmasını engellemekte, ülkemizde hayvanlara yönelik şiddetin normalleştirilmesi ve gündelik hayatın olağan bir parçası gibi görülmesine sebep olmaktadır. Hâlbuki dünyayı birlikte paylaştığımız hayvan dostlarımız işkence ve kötü muameleden uzak bir yaşam hakkına sahiptir. Bu nedenle, Hayvanları Koruma Kanunu yeniden düzenlenerek, kötü muameleyi önleyici ve caydırıcı çağdaş bir niteliğe kavuşturulmalıdır.

Resmi Veri Eksikliği

Ne yazık ki ülkemizde hayvanlara eziyet ve kötü muamele konusunda resmi kurumlarca sağlıklı veri tutulması hala sağlanabilmiş değildir. Hayvan hakları savunucuları da bu bilgi ağını oluşturabilecek maddi güce ve desteğe sahip olmadığı için ülke genelinde yaşanan hayvan hak ihlallerine ilişkin sağlıklı bir bilgi akışına ulaşamamaktadır. Ancak son birkaç yıla baktığımızda dahi, toplumsal hafızada yer alan, vicdanları yaralayan çok sayıda hayvan hakkı ihlali ve hayvanlara kötü muamele vakası yaşandığı görülmektedir.

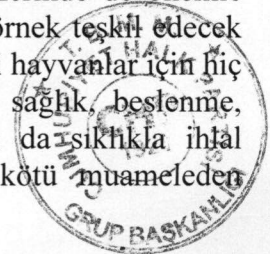
Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmaları Eksikliği

Hayvan sevgisi çocukluk döneminden itibaren bireylere aşılması gereken bir duygudur. Bunun için ülkemizde gelişmiş ülkelere olduğu gibi gelecek neslin yetişkinleri olan bugünün çocuklarına hayvan sevgisini aşılayacak ders ve bilinçlendirme çalışmalarının eğitim müfredatına konması ve farkındalık yaratma etkinliklerinin yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar bir an evvel başlatılmalıdır. Çünkü bu sevgiyi ve hayvan haklarına saygıyı benimseyemeyen çocuklar, ne yazık ki ileriki dönemlerinde hayvanları kendi kişisel zevkleri ve eğlencesi için bir meta olarak gören yetişkinlere dönüşmektedir.

Yerel Yönetimlerin Uygulamaları

Hayvanlara kötü muamele vakaları ülkemizde bu kadar yaygınken, yerel yönetimlerin yaklaşımları ve uygulamalarıyla hayvan haklarına saygı gösterilmesinde örnek olmaları gerekirken, tam tersine belediyelerin hayvanlara kötü muamelesi ile ilgili haberler sosyal medyada sıkça yer almaktadır. Örneğin, sahipsiz hayvanların toplatılması esnasında konu hakkında yetkin olmayan kişilerin görevlendirilmesi ve bu kişilerin hayvanlara yaklaşımı sıklıkla kamuoyunda tartışma konusu olmaktadır. Toplatılan hayvanların belediye görevlilerince barınaklar yerine ormanlara ya da ıssız alanlara terk edildiği iddiaları da yine detaylıca incelenmesi gereken iddialar arasındadır.

Barınak, bakımevi ve hayvan hastanesine sahip olan yerel yönetimlerin, bu barınak ve bakımevlerinde hayvanlar için sundukları hizmetin niteliği ve kalitesi üzerinde de önemle durulmalıdır. Sahiplenilmeyen hayvanların tutulduğu barınaklar arasında örnek teşkil edecek güzel ve olumlu uygulamalar olsa da, genel itibarıyla barınaklar ne yazık ki hayvanlar için hiç uygun olmayan koşullara sahiptir. Bu barınaklarda tutulan hayvanların sağlık, beslenme, temizlik ve hayvan haklarına uygun fiziksel ortamda yaşama hakları da sıklıkla ihlal edilmektedir. Barınaklarda tutulan hayvanların bakımsızlıktan ya da kötü muameleden

hayatlarını kaybettiği ya da bir kenarda yaşam enerjilerini kaybetmiş şekilde ölümü bekledikleri de sıklıkla kamuoyuna yansıyan görüntülerdir. Barınakların maddi ve fiziksel imkânlarının ve personel sayılarının yetersizliği ve personelin hayvan hakları konusundaki bilgi eksikliği de yine barınaklardaki koşulları kötüleştirebilmektedir. Yerel yönetimlerin sorumluluğunda bulunan hayvan bakımevi, barınak ve hayvan hastaneleri ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliklere kavuşturulmalı, bu yerlerin daha sık ve etkin denetlenmesine yönelik düzenlemeler yapılmalı ve çoğu hayvan barınakları adeta hayvan işkence evleri olmaktan kurtarılmalıdır.

Hayvanların Doğal Yaşam Alanlarının Ranta Kurban Edilmesi

Ayrıca rant ve talan hırsı ile hayvanların doğal yaşam alanlarına yapılan saldırılar da hayvanların haklarını doğrudan ya da dolaylı olarak ihlal etmektedir. Örneğin orman alanlarının talanı ve imara açılması, denizlerin ve derelerin kirletilmesi bu alanlarda yaşayan hayvanların yaşam mücadelesini zorlaştırmakta, kimi zaman da imkânsız kılmaktadır. Hayvanların geçiş, konaklama, yavrulama gibi güzergâhları incelenmeden ve önemsenmeden inşa edilen yapılar, bölgedeki canlıları deyim yerindeyse evsiz, yersiz yurtsuz bırakmakta, yaşam alanları umarsızca talan edilen hayvanlar karınlarını doyurmak ya da yeni yaşam alanları bulmak umudu ile şehre inmek zorunda kalmaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan istatistiklere¹ baktığımızda da sadece 2016 yılında meydana gelen ölümlü ya da yaralanmalı trafik kazalarından 810 tanesinin hayvanlara çarpma sonucunda meydana gelmiş olması da hayvanların yaşam alanlarının nasıl fütursuzca işgal edildiğinin bir diğer göstergesi olarak kabul edilebilir. Oysaki özellikle yaban hayatının yoğun olduğu bölgelerde yapılan inşaat projelerinde, yaban hayvanlarının ve bölge canlılarının hayatlarını güvenle devam ettirebilmeleri için özel köprülerin ya da alt geçitlerin de inşa edilmesi gerekmektedir. Bu tür uygulamalar ve önlemler, hem hayvanların hem de insanların güvende olmalarını sağlayacaktır.

Doğal Yaşamından Koparılan Hayvanlar: Yunus Parkları ve Hayvan Sirkleri

Günümüzde yaygınlığını devam ettiren bir diğer önemli hayvan hakkı ihlali de sirkler, hayvanat bahçeleri ve yunus parkları gibi hayvanların doğal yaşamından koparılarak yapay sahalarda yaşamaya zorlandıkları alanlardır. Hayvanların gösteri amaçlı özgürlüklerinden mahrum bırakılmaları ve yapay, yetersiz iklimlendirmeler altında yaşamaya zorlanmaları kabul edilebilir bir uygulama değildir. Bu gibi yerlerde yaşamaya zorlanan hayvanların eğlence amaçlı kendilerine öğretilenleri öğrenmeleri için şiddete uğradıkları, aç bırakıldıkları da yine sık sık dile getirilmektedir.

Yukarıda sıralanan ve ne yazık ki çoğaltılabilecek örnekler ülkemizde hayvan hakları ihlallerinin ne boyutta olduğunun açık bir göstergesidir. Bu ihlallerinin her birinin gerekçesi ve nasıl önlenebileceği detaylıca araştırılmalı, kamuoyunun merakla beklediği çağdaş yasal düzenlemelerin sağlıklı bir şekilde çıkarılabilmesi için gereken altyapı hazırlanmalıdır. Bu sebeple, hayvan hakları savunucuları, konunun uzmanı hukukçular ve ilgililerin de görüşlerine başvurulabilecek bir araştırma komisyonunun kurulması gerekmektedir.

¹ <http://www.trafik.gov.tr/SiteAssets/istatistik/2016d.pdf>

GEREKÇE (ÖZET)

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu hayvan hakları konusunda ülkemizdeki ilk kanuni düzenlemedir. İlgili kanunda sonraki tarihlerde çeşitli değişiklikler yapılsa da kanun hayvan haklarını koruma adına yetersiz kalmaktadır. Hayvanlara kötü muamelelerin kanundaki karşılığının yalnızca idari ceza ile sınırlı olması mevzuatın caydırıcı olmasını engellemekte, ülkemizde hayvanlara yönelik şiddetin normalleştirilmesi ve gündelik hayatın olağan bir parçası gibi görülmesine sebep olmaktadır.

Ülkemizde hayvanlara eziyet ve kötü muamele konusunda resmi kurumlarca hala sağlıklı veri tutulamamaktadır. Ancak son birkaç yılda dahi, toplumsal hafızada yer alan, vicdanları yaralayan çok sayıda hayvan hakkı ihlali ve hayvanlara kötü muamele vakası yaşanmıştır.

Hayvan sevgisi çocukluk döneminden itibaren bireylere aşılanmalıdır. Bunun için gelecek neslin yetişkinleri olan bugünün çocuklarına hayvan sevgisini aşılayacak ders ve bilinçlendirme çalışmaları eğitim müfredatına konmalı ve farkındalık yaratma etkinlikleri yaygınlaştırılmalıdır.

Hayvanlara kötü muamele vakaları bu kadar yaygınken, yerel yönetimlerin uygulamalarıyla örnek olmaları gerekirken, tam tersine belediyelerin hayvanlara kötü muamelesi ile ilgili haberler sosyal medyada sıkça yer almaktadır. Sahipsiz hayvanların toplatılması esnasında konu hakkında yetkin olmayan kişilerin görevlendirilmesi ve bu kişilerin hayvanlara yaklaşımı sıklıkla kamuoyunda tartışma konusu olmaktadır. Toplatılan hayvanların belediye görevlilerince barınaklar yerine ormanlara ya da ıssız alanlara terk edildiği iddiaları da yine detaylıca incelenmelidir.

Barınak, bakımevi ve hayvan hastanesine sahip olan yerel yönetimlerin, buralarda sundukları hizmetin niteliği ve kalitesi üzerinde de önemle durulmalıdır. Barınaklarda tutulan hayvanların bakımsızlıktan ya da kötü muameleden hayatlarını kaybettiği ya da bir kenarda yaşam enerjilerini kaybetmiş şekilde ölümü bekledikleri de sıklıkla kamuoyuna yansıyan görüntülerdir. Yerel yönetimlerin sorumluluğunda bulunan hayvan bakımevi, barınak ve hayvan hastaneleri ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliklere kavuşturulmalı, bu yerlerin daha sık ve etkin denetlenmesine yönelik düzenlemeler yapılmalı ve çoğu hayvan barınakları adeta hayvan işkence evleri olmaktan kurtarılmalıdır.

Ayrıca rant ve talan hırsı ile hayvanların doğal yaşam alanlarına yapılan saldırılar da hayvanların haklarını doğrudan ya da dolaylı olarak ihlal etmektedir. Orman alanlarının talanı ve imara açılması, denizlerin ve derelerin kirletilmesi bu alanlarda yaşayan hayvanların yaşam mücadelesini zorlaştırmakta, kimi zaman da imkânsız kılmaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine göre 2016 yılında meydana gelen ölümlü ya da yaralanmalı trafik kazalarından 810 tanesinin hayvanlara çarpma sonucunda meydana gelmiş olması da hayvanların yaşam alanlarının nasıl fütursuzca işgal edildiğinin bir diğer göstergesidir.

Günümüzde var olan bir diğer önemli hayvan hakkı ihlali de sirkler, hayvanat bahçeleri ve yunus parkları gibi hayvanların doğal yaşamından koparılarak yapay sahalarda yaşamaya zorlandıkları alanlardır. Hayvanların gösteri amaçlı özgürlüklerinden mahrum bırakılmaları ve yapay, yetersiz iklimlendirmeler altında yaşamaya zorlanmaları kabul edilemez. Bu gibi yerlerde yaşamaya zorlanan hayvanların eğlence amaçlı kendilerine öğretilenleri öğrenmeleri için şiddete uğradıkları, aç bırakıldıkları da yine sık sık dile getirilmektedir.

Yukarıda sıralanan örnekler ülkemizde hayvan hakları ihlallerinin ne boyutta olduğunu açık bir göstergesidir. Bu ihlallerinin her birinin gerekçesi ve nasıl önlenebileceğinin detaylıca araştırılması, kamuoyunun merakla beklediği çağdaş yasal düzenlemelerin sağlıklı bir şekilde çıkarılabilmesi için hayvan hakları savunucuları, konunun uzmanı hukukçular ve ilgililerin de görüşlerine başvurulabilecek bir araştırma komisyonu kurulmalıdır.

